

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА УСТАНОВКА І МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ДОЗУВАННЯ КОНЦЕНТРОВАНИХ КОРМІВ ГРАВІТАЦІЙНИМ ДОЗАТОРОМ

Семенцов В.В., аспірант, Бойко І.Г., професор
(Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка)

Приведена конструкція експериментальної установки для дослідження процесу дозування концентрованих кормів гравітаційним дозатором та методика проведення експериментів і обробки експериментальних даних.

Постановка проблеми. Важливою умовою вискоєфективного використання кормів при виробництві продукції тваринництва є годування тварин і птиці повноцінними кормами збалансованими за поживними речовинами, вітамінами і мікроелементами у відповідності до запланованої продуктивності [1]. Особливого значення набуває збагачення кормів мікроелементами при промислового утриманню тварин і птиці, коли вони ізольовані від навколишнього середовища і корм стає головною ланкою, яка зв'язує тварин з навколишнім середовищем. Тому подальше удосконалення конструкцій дозаторів безперервної дії має велике значення.

Аналіз останніх досліджень. Технологічна операція дозування відома з давніх часів і спричинена прагненням механізувати видачу певної порції, або певного потоку заданого матеріалу [2]. В практиці відомі два способи дозування матеріалів – об'ємний і ваговий, кожний із яких може бути порційним, або безперервним. Обладнання, яке призначене для відмірювання або відважування порцій чи потоків сипучих, рідких і газоподібних речовин, називається дозаторами [3]. Найбільш простими по конструкції є об'ємні дозатори порційної дії, чим і пояснюється їх першочергове появлення в практиці дозування [4]. Другим етапом розвитку процесу дозування стало застосування вагових дозаторів порційної дії. Спочатку дозування матеріалів ваговим способом виконувалось на існуючому ваговому обладнанні. Проте, такий спосіб малопродуктивний і трудомісткий. Тому були створені вагові дозатори, в яких процес заповнення і спорожнення вагових пристроїв виконується автоматично. Збільшення масштабів виробництва визвало необхідність застосування безперервних способів виконання технологічних процесів і поставило нові вимоги до дозаторів. Тому на початку ХХ століття з'явилися перші дозатори для об'ємного дозування сипучих матеріалів в безперервному режимі. На сьогодні безперервне дозування набуло широкого застосування в хімічній промисловості, в чорній і кольоровій металургії, в цементному виробництві, в будівництві, в харчовій і комбикормовій промисловості та сільському господарстві. За час, який пройшов з моменту першого застосування безперервного об'ємного дозування, в нашій країні і за

кордоном, розроблена велика кількість різних конструкцій дозаторів. Такий розвиток конструктивних рішень об'ємних дозаторів безперервної дії пояснюється великою різноманітністю фізико-механічних властивостей сипучих матеріалів і вимогами, які пред'являються до їх конструкцій і процесу дозування.

Основними параметрами, які характеризують технологічні показники дозаторів є його продуктивність, енергоємність, металоємність і якість дозування, що має пріоритетне значення і від якої залежить якість продукції, що виробляється. Тому розробка обладнання і методик для оцінки якості дозування має велике наукове значення і викликана необхідністю якісної оцінки нової конструкції гравітаційного дозатора [5], який розроблений на кафедрі ТСТТ ХНТУСГ ім. Петра Василенка по заявці Державного підприємства дослідного господарства «Кутузівка» інституту тваринництва Національної академії аграрних наук.

Формування цілей. Метою роботи є розробка пристрою і методики для експериментальних досліджень якісних показників робочого процесу дозаторів безперервної дії.

Виклад основного матеріалу. Для визначення основних технологічних показників гравітаційного дозатора, якими є його продуктивність, енергоємність і нерівномірність дозування нами запропонована експериментальна установка, загальний вигляд якої представлений на рис.1.

Рисунок 1 – Загальний вигляд експериментальної установки для дослідження процесу дозування концентрованих кормів: 1 – рама; 2 – гравітаційних дозатор; 3 – наддозаторний бункер; 4 – привід дозатора; 5 – пробовідбірник.

Порядок виконання експериментальних досліджень процесу дозування концентрованих кормів гравітаційним дозатором, з метою визначення його технологічних показників був наступний. Концентрований корм завантажувався в наддозаторний бункер. З допомогою заслінки встановлювалась необхідна продуктивність дозатора. Після включення приводу дозатора і після встановлення стабільності потоку корму, приводили в рух пробовідбірник. Відбувалося заповнення ємкостей пробовідбірника і після заповнення останньої ємкості пробовідбірника його вимикали, а також вимикали привід дозатора. Далі проводили зважування об'ємів корму кожної ємкості пробовідбірника на вагах ВЛКТ-500г-М. Загальна кількість ємкостей пробовідбірника дорівнювала 30. Паралельно з відбиранням проб, також фіксували час заповнення однієї ємкості.

Обчислення результатів експериментальних досліджень проводилась в наступній послідовності:

- середнє зважене арифметичне від загальної кількості проб, г:

$$\bar{\chi} = \frac{\sum_{i=1}^n n_i \chi_i}{n}, \quad (1)$$

де n - загальна кількість відібраних проб;

χ - маса i -тої проби, г.;

- середнє квадратичне відхилення:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (\chi_i - \bar{\chi})^2}{n-1}}; \quad (2)$$

- коефіцієнт варіації (нерівномірність дозування):

$$v = \frac{\sigma}{\bar{\chi}} \cdot 100; \quad (3)$$

- продуктивність гравітаційного дозатора:

$$Q = \frac{3,6\bar{\chi}}{t} \text{ кг/год.} \quad (4)$$

- потужність приводу дозатора:

$$\bar{N} = \frac{\sum_{i=1}^n N_i}{n} = \frac{\sum_{i=1}^n U_i \cdot I_i}{n}; \quad (5)$$

- енергоємність процесу дозування:

де - U_i - напруга струму в електричній мережі при i -тому вимірюванні;

I_i - сила струму при i -тому вимірюванні;

n - кількість вимірювань на одному режимі роботи дозатора;

- питома енергоємність процесу дозування:

$$q_p = \frac{\bar{N}}{Q}. \quad (6)$$

Для встановлення заданих режимів роботи гравітаційного дозатора використовувався вимірювальний комплекс представлений на рис.2.

Рисунок 2 – Вимірювальний комплекс експериментальної установки

Висновки. В результаті огляду літературних джерел запропонована конструкція установки для експериментальних досліджень робочого процесу гравітаційного дозатора концентрованих кормів і визначення показників його роботи. Приведена методика експериментальних досліджень і послідовність їх виконання.

Список літератури

1. Принципы нормированного питания животных по детализированным нормам [Текст] // Эффективное птицеводство. – 2006. №4. – С. 25-34.
2. Видинеев, Ю.Д. Дозаторы непрерывного действия [Текст] / Ю.Д. Видинеев. - М.: Энергия, 1978. - 184 с.
3. Мельников, С.В. Механизация и автоматизация животноводческих ферм [Текст] / С.В. Мельников. – Л.: Колос. 1978. - 560 с.
4. Орлов, С.П. Дозирующие устройства [Текст] / С.П. Орлов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Машиностроение, 1966. - 288 с.
5. Пат. 83451 Україна, МПК⁷ G01F 11/00, B65B 1/30. Дозатор сипучих кормів [Текст] / Семенцов В.В., Бойко І.Г., Науменко О.А. - №u2013 03877; заявл. 29.03.2013; опубл. 10.09.2013, Бюл. №17. - 3 с.: ил.

Аннотация

Экспериментальная установка и методика исследования процесса дозирования концентрированных кормов гравитационным дозатором

Семенцов В.В., Бойко И.Г.,

Приведена конструкція експериментальної установки для дослідження процесу дозирования концентрованих кормів гравітаційним дозатором, методика проведення експериментів і обробки експериментальних даних.

Abstract

Experimental aggregate and method of research of process of dosage of the concentrated forages by a gravity metering device

V. Sementsov, I. Boyko

The construction of experimental aggregate for research of process of dosage of the concentrated forages by a gravity metering device and method of experiments and processing of experimental data is given in the article.